

ธรรมานุศาสตร์

เพื่อให้ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาและส่งเสริมให้กำลังพล ทอ. มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ

มงคลที่ ๑๕ บำเพ็ญทาน เราชนะแล้ว

ความตระหนี่และความประมาท เป็นเหตุทำให้คนเราไม่ยอมให้ทาน เมื่อไม่ให้ก็ไม่ได้บุญ เพราะบุญเกิดจากการทำทาน รักษาศีล เจริญภาวนา บุญนั่นเองเป็นบ่อเกิดแห่งความสุขและความสำเร็จในชีวิต ตั้งแต่ชีวิตของปุถุชนจนกระทั่งถึงความเป็นพระอริยเจ้า บุญจะบันดาลให้เราพร้อมด้วยสมบัติทั้งสาม คือเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ จะมีโภคทรัพย์สมบัติใช้สร้างบารมี หรือเลี้ยงตนเองและผู้อื่นได้อย่างสะดวกสบาย เมื่อเป็นชาวสวรรค์ ก็จะมีทิพยสมบัติอันประณีต และเมื่อบารมีเต็มเปี่ยมก็จะได้บรรลุนิพพานสมบัติ หมดกิเลสเป็นพระอรหันต์ เข้าสู่นิพพานอันเป็นเอกนัตบรมสุข ไม่ต้องมาเกิดในสังสารวัฏอีกต่อไป

เมื่อครั้งพระสัมมาสัมพุทธเจ้าทุก ๆ พระองค์ยังเสวยพระชาติเป็นพระบรมโพธิสัตว์ ท่านได้พิจารณาด้วยสติปัญญาว่า ทานบารมีเป็นบันไดก้าวแรกของการสร้างบารมีทั้งหมด จึงได้เริ่มต้นสร้างมหาทานบารมีก่อน เพราะถ้าหากทานบารมีเต็มเปี่ยมแล้ว จะสร้างบารมีอย่างอื่นก็สะดวกสบาย ดังเรื่องที่เกิดขึ้นในอดีต มีพราหมณ์สองสามีภรรยาผู้ยากไร้ อาศัยอยู่ในเมืองสาวัตถี มีสมบัติติดตัวเพียงแค่ผ้านุ่งคนละผืน และผ้าห่มที่ใช้สำหรับคลุมกายเพียงผืนเดียว เมื่อจะออกไปนอกบ้านก็ต้องผลัดกันไป วันหนึ่งได้มีการประกาศไปทั่วเมืองว่า ในวันนี้พระบรมศาสดาจะมาแสดงพระธรรมเทศนา เมื่อพราหมณ์และนางพราหมณ์ได้ฟังการประกาศเชิญชวนทั้งสองมีจิตยินดี บรรณาที่จะไปฟังธรรมด้วย เนื่องจากทั้งสองมีผ้าห่มเพียงผืนเดียว ไม่อาจจะไปฟังธรรมพร้อมกันได้ พราหมณ์จึงบอกนางพราหมณ์ว่า "เธอจงไปฟังธรรมในตอนกลางวันเถิด ส่วนฉันจะไปฟังธรรมในตอนกลางคืน" เมื่อถึงเวลากลางคืน พราหมณ์ได้เดินทางไปฟังพระธรรมเทศนา เกิดความเลื่อมใสเป็นอย่างยิ่ง มีปิติแผ่ซ่านไปทั่วสรรพางค์กาย เกิดกุศลจิตอยากถวายผ้าที่ห่มอยู่แต่พระบรมศาสดาเพื่อบูชาธรรม แต่ด้วยความกังวลใจ คิดว่าถ้าเราถวายผ้าผืนนี้แล้ว นางพราหมณ์ก็จะมีผ้าห่มมาฟังธรรม ในขณะที่พราหมณ์กำลังคิดว่า จะถวายดีหรือไม่ถวายดีนั้น **มัจฉะจิต** คือความตระหนี่ได้เกิดขึ้นและครอบงำกุศลจิตของเขาจนหมดสิ้น พราหมณ์จึงไม่สามารถเอาชนะความตระหนี่ที่เกิดขึ้นในใจ จนเวลาล่วงปฐมยาม คือผ่านยามต้นไปแล้ว

ครั้นถึงมัชฌิมยาม พราหมณ์ก็ยังไม่อาจตัดใจถวายผ้าห่มได้ จนล่วงมาถึงปัจฉิมยาม บุญเก่าได้กระตุ้นเตือนให้พราหมณ์คิดว่า ถ้าหากยังไม่สามารถกำจัดความตระหนี่ออกจากใจ เราจะพ้นจากความทุกข์อันแสนสาหัสนี้ได้อย่างไร เมื่อคิดได้ดังนี้จึงตั้งใจทันที รีบเข้าไปถวายผ้าแต่พระบรมศาสดา เมื่อคิดจะให้

กระแสนบุญก็เกิดขึ้นแล้วในใจ เมื่อตัดใจให้ได้ บุญก็กำจัดความตระหนี่ให้หลุดร่อนออกไป ใจของพราหมณ์ได้ขยายกว้างออกไปอย่างไม่มีประมาณ เต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข ความเบิกบาน จนไม่อาจจะเก็บความปิตินี้ไว้ในใจเพียงคนเดียว จึงได้กล่าวถ้อยคำอันเป็นมงคล ดังก้องไปทั่วธรรมสภาว่า "ชิตัง เม ชิตัง เม ชิตัง เม เราชนะแล้ว เราชนะแล้ว เราชนะแล้ว"

พระเจ้าปเสนทิโกศลซึ่งฟังธรรมอยู่ในที่นั้นด้วย ได้สดับเสียงนั้นตรัสบอกให้ราชบุรุษไปถามว่า พราหมณ์ชนะอะไร พราหมณ์ตอบว่า "เราชนะใจตนเองแล้ว เพราะได้พยายามตัดใจถวายทานถึง ๓ ครั้ง ในครั้งสุดท้ายนี้เราเอาชนะความตระหนี่ได้"

พระราชาดำริว่า "พราหมณ์ผู้นี้ทำสิ่งที่คนทั่วไปทำไม่ได้โดยยาก" จึงเกิดความเลื่อมใส กระแสนบุญจากใจของพราหมณ์ได้แผ่ขยายไปสู่ใจของพระราชา ทำให้พระองค์ทรงเกิดความเมตตา อยากได้บุญใหญ่กับพราหมณ์ด้วย พระราชาทรงพระราชทานผ้าสาฎกเนื้อดี ๑ คู่แก่พราหมณ์ เมื่อพราหมณ์ได้รับแล้วก็ไม่เก็บไว้เอง ได้นำอมถวายผ้าคู่หนึ่งแด่พระบรมศาสดา พระราชาทอดพระเนตรเห็นจึงเกิดความปิตินำผ้ามาให้พราหมณ์อีก จาก ๒ คู่ เป็น ๔ คู่ ๘ คู่ และ ๑๖ คู่ ตามลำดับ พราหมณ์ก็ได้นำผ้าเหล่านั้นทั้งหมดนำอมถวายเพื่อบูชาธรรมแด่พระพุทธองค์

ด้วยความใจใหญ่ของพราหมณ์ พระราชาจึงรับสั่งให้ราชบุรุษนำผ้ากัมพลชั้นเยี่ยม ๒ ผืน มาบูชาธรรมแก่พราหมณ์ เมื่อพราหมณ์ได้รับผ้ากัมพลชั้นเยี่ยมมาแล้ว ก็คิดว่า "ผ้ากัมพล ๒ ผืนนี้เป็นของสูง คนเช่นเรามิอาจนำมาใช้ได้" จึงได้นำผ้ากัมพลผืนหนึ่งไปชิงเป็นพศาน ณ ที่บรรทมในพระคันธกุฏีของพระบรมศาสดา ส่วนอีกผืนหนึ่งได้นำไปชิงเป็นพศานในที่ฉันทของพระภิกษุสงฆ์ เมื่อพระราชาเสด็จมาทอดพระเนตรเห็น ผ้ากัมพลก็ทรงจำได้ ทรงนึกชื่นชมพราหมณ์ที่มีจิตเลื่อมใสในพระบรมศาสดา จึงรับสั่งให้พระราชทานทรัพย์สมบัติแก่พราหมณ์ อย่างละ ๔ คู่ คือ ช้าง ๔ เชือก ม้า ๔ ตัว กหาปณะ ๔ พัน บุรุษ ๔ คู่ สตรี ๔ คู่ ทาสี ๔ คู่ และบ้านส่วยอีก ๔ ตำบล

เรื่องนี้จึงเป็นที่กล่าวขานของมหาชนในธรรมสภา พระบรมศาสดาตรัสบอกมหาชนว่า "เหตุที่พราหมณ์ได้สมบัติถึงเพียงนี้ เพราะเขาได้ทำบุญอุทิศกิริยาโดยบุคคล" พระองค์ตรัสต่อไปอีกว่า "ถ้าพราหมณ์ตัดใจถวายผ้าผืนนั้นในปฐมยาม เขาจะได้ทรัพย์สมบัติอย่างละ ๑๖ คู่ ถ้าวายในมัชฌิมยาม เขาจะได้ทรัพย์สมบัติอย่างละ ๘ คู่ แต่เพราะพราหมณ์เอาชนะความตระหนี่ได้ในปัจฉิมยามใกล้ฟ้าสาง จึงได้ทรัพย์สมบัติเพียงแค่ออย่างละ ๔ คู่เท่านั้น"

พระพุทธองค์จึงตรัสว่า "เมื่อจิตเลื่อมใสในสิ่งที่ใด พึงให้ทานในที่นั้น ทานที่ให้แล้วแก่ผู้ทรงศีล มีผลมาก แต่ทานที่ให้ในผู้ทุศีล หามีผลมากไม่"

เพราะฉะนั้น ให้พวกเราทุกคนสั่งสมบุญให้เต็มที่ เพื่อแข่งขันกับเวลาที่เหลือน้อยลงไปทุกขณะ

เอกสารประกอบบทความ :

พระไตรปิฎกและอรรถกถาแปล ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เล่ม ๔๒ หน้า ๔

จัดทำโดย : กองอนุศาสนาจารย์ กรมยุทธศึกษาทหารอากาศ
คณอก.จัดกิจกรรมส่งเสริมให้กำลังพลของ ทอ.มีคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติราชการ